

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.006.04.2023

**Pani
Maria Mołdoch
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 3 im. Elizy Orzeszkowej
w Zamościu**

ul. Elizy Orzeszkowej 43
22-400 Zamość

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076 – Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Elizy Orzeszkowej w Zamościu (dalej: SP nr 3 lub Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maria Moldoch, Dyrektor Szkoły od 1 września 2017 r. (dalej: Dyrektor).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez szkoły pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (I kwartał).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie.
Kontroler	Magdalena Pocięcha, Inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/58/2023 z 29 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-5)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>W okresie objętym kontrolą SP nr 3 udzielała pomocy psychologiczno-pedagogicznej³ uczniom, rodzicom i nauczycielom, zgodnie z opiniami i orzeczeniami, wydanymi przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną oraz Statutem Szkoły i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi⁴.</p> <p>Przy opracowywaniu programów wychowawczo-profilaktycznych na kolejne lata rozpoznawano negatywne zjawiska występujące w społeczności szkolnej i podejmowano działania służące ich przeciwdziałaniu. Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści diagnozowali indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe dotyczące uczniów. Przeprowadzano również akcje wspierające ich zdrowie psychiczne.</p> <p>Dyrektor uwzględniał problematykę organizowania i udzielania ppp w Planach nadzoru pedagogicznego w celu podnoszenia jakości udzielanej pomocy. Szkoła wniosowała i otrzymywała środki z Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które przeznaczała na zajęcia o charakterze profilaktycznym, socjoterapeutycznym i integracyjnym.</p> <p>W latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I kwartał) w SP nr 3 ppp objęto odpowiednio: 155, 203 i 129 uczniów. W roku szkolnym 2022/2023 obok pedagogów szkolnych i doradcy zawodowego zatrudniono psychologa na 0,77</p>
---------------------	--

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: ppp.

⁴ Zarządzenie nr 10a/2021/2022 Dyrektora SP nr 3 z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wprowadzenia „Procedur organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w SP nr 3” oraz zarządzenie nr 21/2022/2023 z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia zmodyfikowanych „Procedur organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w SP nr 3”, dalej: procedura pomocy.

etatu. Brak zatrudnionego psychologa szkolnego w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 utrudniał objęcie fachową i bezzwłoczną pomocą uczniów i rodziców. Od 1 września 2022 r. obowiązki pedagoga specjalnego powierzono wicedyrektorowi Szkoły w wymiarze 0,36 etatu oraz jednemu z pedagogów szkolnych w wymiarze 0,32 etatu. W Szkole nie było specjalisty zatrudnionego na etacie logopedy⁵.

W okresie objętym kontrolą w SP nr 3 realizowano zajęcia specjalistyczne i dydaktyczno-wyrównawcze wskazane w opiniach i orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznej, w wymiarze adekwatnym do możliwości organizacyjnych oraz godzin pomocy przyznanych przez organ prowadzący.

Dwukrotnie w trakcie roku szkolnego analizowano efektywność udzielanej uczniom ppp i wydawano rekomendacje na kolejny okres.

W Szkole stwierdzono występowanie barier architektonicznych ograniczających dostępność ppp dla osób z niepełnoprawnością ruchową.

III. Zadania w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

OBSZAR

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Szkole

Opis stanu
faktycznego

1.1. Organem prowadzącym Szkołę jest Miasto Zamość. Nadzór pedagogiczny nad SP nr 3 sprawuje Lubelski Kurator Oświaty. Do celów i zadań realizowanych przez Szkołę należało m.in. udzielanie uczniom i rodzicom ppp. Pomoc ta polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych, możliwości psychofizycznych i edukacyjnych uczniów oraz czynników środowiskowych wpływających na ich funkcjonowanie w Szkole. Ppp miała na celu wspieranie potencjału rozwojowego uczniów i stwarzanie warunków do ich aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu Szkoły. Potrzeba objęcia pomocą mogła wynikać w szczególności z: niepełnosprawności; niedostosowania społecznego lub zagrożenia nim; szczególnych uzdolnień; specyficznych trudności w uczeniu się; deficytów kompetencji językowej i zaburzeń sprawności językowych; choroby przewlekłej; sytuacji kryzysowych lub traumatycznych; niepowodzeń edukacyjnych.

(akta kontroli str. 8-38)

Zgodnie ze Statutem SP nr 3, koordynowanie udzielania ppp uczniom należało do zadań specjalistów szkolnych. Na poziomie oddziałów funkcjonowały zespoły wychowawcze, w skład których wchodził: wychowawcy oddziałów, pedagodzy szkolni i nauczyciele uczący w danej klasie. Szczegółowe zasady udzielania ppp Dyrektor ustalił w procedurze pomocy, w której wskazano, że do zadań Dyrektora należy m.in. organizacja ppp w Szkole, ustalanie wymiaru godzin poszczególnych form udzielania pomocy, podejmowanie działań mających na celu doskonalenie jakości udzielanej ppp oraz wspieranie nauczycieli, wychowawców i specjalistów w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności w zakresie udzielania ppp. W przedmiotowej procedurze Dyrektor ustalił obowiązki specjalistów, wychowawców i nauczycieli w zakresie postępowania w sytuacji uczniów posiadających opinie i orzeczenia wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, uczniów nieposiadających opinii i orzeczeń oraz zasady: wnioskowania przez Szkołę do poradni psychologiczno-pedagogicznej o pogłębioną diagnozę funkcjonowania ucznia, wnioskowania przez

⁵ Zatrudnionych było dwóch nauczycieli, którzy posiadali kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela logopedy (§ 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli – Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.), ale nie prowadzili oni na stałe zajęć logopedycznych w Szkole, a jedynie wówczas, gdy Szkoła otrzymała doraźnie dodatkowe środki na ten cel.

rodzica/prawnego opiekuna o wydanie opinii wychowawcy klasy lub innego nauczyciela o uczniu celem jej przedłożenia w poradni psychologiczno-pedagogicznej, monitorowania frekwencji ucznia zakwalifikowanego na zorganizowane formy ppp.

(akta kontroli str. 8-38, 39-70)

Specjaliści ppp pracujący w Szkole posiadali zakresy obowiązków, których odbiór został potwierdzony datą oraz podpisem. Zakresy obowiązków dla psychologa i pedagogów powielały zapisy § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁶.

(akta kontroli str. 71-87)

1.2. W dniu 7 marca 2023 r. organ sprawujący nadzór pedagogiczny przeprowadził w Szkole kontrolę w zakresie wymiaru zatrudnienia specjalistów. Organ prowadzący nie kontrolował Szkoły w zakresie udzielanej ppp. W okresie objętym kontrolą do SP nr 3 nie wpłynęły skargi na organizację, udzielanie lub efektywność ppp.

(akta kontroli str. 88-91, 103)

1.3. Liczba uczniów kształcących się w Szkole w roku szkolnym 2022/2023 zmniejszyła się o 6% w porównaniu do roku szkolnego 2020/2021 i wynosiła wg stanu na 30 września:

- 812 uczniów w 31 oddziałach klasowych w 2020 r.;
- 824 uczniów w 32 oddziałach w 2021 r.;
- 765 uczniów w 31 oddziałach w 2022 r.

Liczebność klas zawierała się w przedziale od 14 (jeden przypadek – klasa druga w 2022 r.) do 34 (jedna z klas siódmych w 2020 r. i ósmych w 2021 r.). W 2020 r. najczęściej (5-krotnie) klasy liczyły 27 i 26 uczniów, w roku kolejnym najczęściej (5-krotnie) 30 uczniów i (4-krotnie) 27 i 24 uczniów, a w 2022 r. najczęściej (4-krotnie) w klasach było 27 oraz (3-krotnie) 31, 30, 25, 22 uczniów.

(akta kontroli str. 133-134)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje nauczycieli, wychowawców i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

2.1. Liczba zatrudnionych w Szkole nauczycieli w 2021 r. zwiększyła się o 9% w porównaniu do 2020 r. i zmniejszyła o 9% w 2022 r. w odniesieniu do 2021 r. i według stanu na 30 września wynosiła:

- 72 nauczycieli, w tym 31 wychowawców w 2020 r.;
- 76, w tym 32 wychowawców w 2021 r.;
- 72, w tym 31 wychowawców w 2022 r.

Liczba etatów przeliczeniowych nauczycieli ogółem⁷ wynosiła:

- w 2020 r. – 72,17;
- w 2021 r. – 76,27;
- w 2022 r. – 71,57.

Tygodniowy obowiązkowy wymiar czasu pracy (pensum) na jeden etat wynosił:

- dla nauczycieli przedmiotów i innych, prowadzących zajęcia dydaktyczno-wychowawcze - 18 godzin tygodniowo;
- dla pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologa, doradcy zawodowego zatrudnionych (specjalistów ppp) w Szkole - 22 godziny tygodniowo.

⁶ Dz. U. 2020 poz. 1280, ze zm, dalej: rozporządzenie ppp.

⁷ Rozumianych jako suma etatów pełnozatrudnionych, niepełnozatrudnionych i wynikających z nadgodzin.

W latach 2020-2023 (wg stanu na 30 września), w SP nr 3 zatrudniano następujących specjalistów:

- w 2020 r. w łącznym wymiarze 1,65 etatu przeliczeniowego:
 - dwóch pedagogów (1,55 etatu), tj. 33 godziny tygodniowo;
 - doradcę zawodowego (0,10 etatu), tj. 2,24 godziny tygodniowo;
- w 2021 r. w łącznym wymiarze 1,67 etatu przeliczeniowego:
 - dwóch pedagogów (1,55 etatu), tj. 33 godziny tygodniowo;
 - doradcę zawodowego (0,12 etatu), tj. 2,6 godzin tygodniowo;
- w 2022 r. w łącznym wymiarze 2,8 etatu przeliczeniowego:
 - jednego psychologa (0,77 etatu), tj. 17 godzin tygodniowo;
 - dwóch pedagogów (1,27 etatu), tj. 28 godzin tygodniowo;
 - pedagoga specjalny (0,32 etatu), tj. 7 godzin tygodniowo;
 - pedagoga specjalnego (0,36 etatu), tj. 8 godzin tygodniowo;
 - doradcę zawodowego (0,08 etatu), tj. 1,84 godziny tygodniowo.

(akta kontroli str. 71-87, 135-138)

Od 1 września 2022 r. w Szkole zatrudniony został psycholog w wymiarze 0,77 etatu (tj. 17 godz. tygodniowo). Zadania pedagoga specjalnego powierzono wicedyrektorowi Szkoły w wymiarze 0,36 etatu (tj. 8 godz. tygodniowo) oraz jednemu z pedagogów szkolnych w wymiarze 0,32 etatu (tj. 7 godz. tygodniowo). Psycholog szkolny posiadał wyższe wykształcenie z zakresu psychologii, kwalifikacje pedagogiczne oraz ukończone studia podyplomowe z zakresu spektrum autyzmu i zespołu Aspergera. Osoby zatrudnione na stanowisku pedagoga specjalnego ukończyły studia wyższe na kierunku pedagogika oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, a także studia podyplomowe w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i pedagogiki korekcyjnej. W SP nr 3 nie zatrudniano logopedy, ale dwóch nauczycieli posiadało ukończone studia magisterskie w zakresie specjalności pedagogicznej i logopedycznej.

(akta kontroli str. 71-87, 92-94)

W okresie objętym kontrolą nie występowały długie okresy nieobecności specjalistów szkolnych. Według wyjaśnienia Dyrektora brak zatrudnienia psychologa szkolnego w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 utrudniał kierowanie do potrzebujących uczniów i rodziców fachowej i natychmiastowej pomocy psychologicznej. Branie przez nauczycieli urlopy nie spowodowały problemów, które negatywnie wpłynęłyby na proces nauczania i wychowania. Zaplanowane zastępstwa były zastępstwami stałymi, gwarantowały właściwą realizację podstawy programowej oraz zadań wychowawczo-opiekuńczych Szkoły.

(akta kontroli str. 296)

Wymiar etatów specjalistów zatrudnionych w Szkole na stanowiskach pedagoga, pedagoga specjalnego i psychologa na 30 września 2022 r. – obliczony wg art. 42 d ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela⁸ wynosił łącznie 2,72 etatu, co było zgodne z art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw⁹.

2.2. W latach 2020-2023 specjaliści oraz siedmiu nauczycieli SP nr 3 prowadzących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne podnosili kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach. Propozycje szkoleń składane przez specjalistów i nauczycieli były uwzględniane w rocznych planach doskonalenia zawodowego nauczycieli. Specjaliści i nauczyciele prowadzący zajęcia z zakresu

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1116.

ppp, odbyli od sześciu do 16 szkoleń i kursów¹⁰. Dziewięć szkoleń zorganizowano dla Rady Pedagogicznej SP nr 3. W latach 2020-2022 trzech nauczycieli SP nr 3 otrzymało dofinansowanie organu prowadzącego w wysokości po 2 tys. zł na studia podyplomowe na kierunku „Edukacja i rehabilitacja osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”.

Tematem szkoleń były m.in.: profilaktyka zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży (w tym depresja i zachowania autodestrukcyjne), stres i emocje, praca z dziećmi ze spektrum autyzmu i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, psychologiczne i społeczne skutki stosowania przemocy domowej, prawa i obowiązki szkoły w sytuacji kryzysowej w rodzinie, komunikacja w sytuacjach konfliktowych i w modelu wzajemnego sukcesu, metody zarządzania uwagą na lekcji, motywowanie uczniów, efektywne czytanie, kształtowanie kompetencji społecznych uczniów.

(akta kontroli str. 139-150, 447-449)

3. Rozpoznanie potrzeb i planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom

3.1. W okresie objętym kontrolą wpływające do Szkoły opinie i orzeczenia ewidencjonowano odrębnie w zeszycie znajdującym się w sekretariacie. Kopie opinii i orzeczeń były przekazywane pedagogom szkolnym, do których obowiązków należało prowadzenie rejestrów uczniów objętych ppp w formie elektronicznej (na dysku Office 365) i w formie papierowej. Pedagodzy szkolni przekazywali kopie opinii i orzeczeń wychowawcom, którzy byli zobligowani do zorganizowania spotkania zespołu wychowawczego, składającego się z nauczycieli uczących w danej klasie i specjalistów, w terminie 7 dni od otrzymania opinii lub orzeczenia. Wychowawcy klas prowadzili ręcznie arkusze ppp dla danej klasy i dokumentowali ustalenia zespołu (tzn. rodzaj zajęć, osobę prowadzącą, czas realizacji) w protokole, który podpisywali uczestniczący w spotkaniu nauczyciele, specjaliści oraz zatwierdzał Dyrektor. Obowiązkiem wychowawcy ucznia było poinformowanie rodziców o zaplanowanych formach i wymiarze ppp. Po uzyskaniu pisemnej zgody od rodzica uczeń zostawał objęty pomocą zgodnie z zaplanowanymi formami. Dokumentacja specjalistów szkolnych (dzienniki zajęć specjalistycznych, protokoły z rozmów z rodzicami i nauczycielami, oświadczenia o zgodzie lub rezygnacji z zaproponowanych form ppp) prowadzona była w formie papierowej.

(akta kontroli str. 39-70, 296-297)

Liczba uczniów objętych ppp w SP nr 3 wynosiła:

- 155 - w roku szkolnym 2020/2021, w tym pięciu z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego – na jednego specjalistę przypadało 94 uczniów;
- 203 - w roku szkolnym 2021/2022, w tym czterech z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego – na jednego specjalistę przypadało 122 uczniów;
- 129 - w roku szkolnym 2022/2023 (I kwartał) – w tym sześciu z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego - na jednego specjalistę przypadało 46 uczniów.

Wśród uczniów objętych ppp było siedmiu posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz jeden orzeczenie o nauczaniu indywidualnym (przez jeden rok). Z pomocy nie będącej wynikiem dostarczonych opinii i orzeczeń w poszczególnych latach szkolnych korzystało odpowiednio: 26, 49 i 8 uczniów, w tym przypadku o pomoc występowali wychowawcy klas¹¹; rodzice lub opiekunowie prawni uczniów¹²; nauczyciele przedmiotu¹³ i dotyczyła ona głównie zajęć

¹⁰ Łącznie specjaliści i nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami wymagającymi ppp uczestniczyli w 114 szkoleniach i kursach.

¹¹ W 2020 r. – 25rotnie, w 2021 r. – 44rotnie i w 2022 r. – siedmiokrotnie.

¹² W 2020 r. – jednokrotnie, w 2021 r. – dwukrotnie i w 2022 r. – jednokrotnie.

¹³ W 2021 r. – trzykrotnie.

dydaktyczno-wyrównawczych. Z ppp korzystali również uczniowie przybywający z zagranicy, w tym trzech w roku szkolnym 2020/2021 i 16 w roku szkolnym 2021/2022.

(akta kontroli str. 135-138, 151-152)

3.2. W SP nr 3, corocznie uchwalano Program wychowawczo-profilaktyczny, obejmujący treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, oraz treści i działania o charakterze profilaktycznym dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów występujących w społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Zgodnie z procedurą pomocy za planowanie i koordynowanie ppp w SP nr 3 odpowiedzialni byli pedagodzy szkolni, a za planowanie i koordynowanie pomocy na poziomie klasy odpowiedzialni byli wychowawcy. Każdego roku szkolnego we wrześniu uczniowie byli diagnozowani przez zespoły wychowawcze klasy. Rozpoczynający naukę uczniowie byli diagnozowani pod kątem dojrzałości szkolnej. W toku bieżącej pracy z uczniem nauczyciele rozpoznawali indywidualne możliwości i potrzeby uczniów poprzez obserwację zachowania, efektów nauki, analizę prac uczniowskich. Czynniki środowiskowe poznawane były podczas indywidualnych rozmów z rodzicami uczniów. Zespoły wychowawcze kwalifikowały uczniów do pomocy na dany rok szkolny.

(akta kontroli str. 153-227, 295-298)

Szkoła zgromadziła i udostępniła bazę narzędzi do diagnozowania potrzeb rozwojowych ucznia, poziomu integracji klasy, procesów wewnątrzgrupowych w klasie (techniki socjometryczne). Diagnozy takie przeprowadzane były w każdej z klas zgodnie z potrzebami. Zgromadzone ankiety to m.in. „Niedokończone zdania”, „Jak jest w naszej klasie?”, „Pozycja ucznia w grupie rówieśniczej”, „Moje miejsce w klasie”, „Plebiscyt życzliwości i niechęci”, „Mój cel na ten rok szkolny”, „Nasza klasa”, „Znam dobrze moją klasę”. Każdego roku w wybranych poziomach klas diagnozowane były style uczenia się, by wspomóc uczniów w organizowaniu nauki własnej zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami. W klasach czwartych przeprowadzano ankietę „Potrzeby ucznia” pozwalającą zespołowi wychowawczemu rozpoznać potrzeby uczniów wkraczających na drugi etap edukacji i zaplanować pracę wychowawczo-profilaktyczną w klasie. Dodatkowo w ciągu roku przeprowadzane były ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli wynikające z potrzeb Szkoły, np. badanie potrzeb związanych z poczuciem bezpieczeństwa na terenie Szkoły w różnych sytuacjach i miejscach, ankiety dotyczące nauki zdalnej (rozpoznanie potrzeb, trudności, opinii), ankietą dotyczącą powrotu do nauki stacjonarnej (obawy, problemy, oczekiwania). W roku szkolnym 2022/23 Szkoła wzięła udział w badaniach dotyczących zdrowia psychicznego uczniów, wykorzystując narzędzia projektu Młode głowy. W badaniach uzyskano informacje nt. kondycji psychofizycznej uczniów Szkoły. Rekomendacje z badań zostaną uwzględnione w programie wychowawczo-profilaktycznym na kolejny rok szkolny. Wybrani nauczyciele i specjaliści poznali metodykę diagnozy funkcjonalnej opracowaną przez Ministerstwo Edukacji i Nauki¹⁴, jednak dotąd Szkoła nie przeprowadziła samodzielnie takiej diagnozy, wykorzystując inne narzędzia i projekty. Obecnie SP nr 3 nawiązała współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Zamościu¹⁵, gdzie taka diagnoza przeprowadzana jest przy udziale psychologów i pedagogów tej placówki wobec wybranych uczniów Szkoły w ramach udziału Poradni w projekcie grantowym „Szkolenia i doradztwo dla kadr

¹⁴ Dalej: MEiN.

¹⁵ Dalej: PPP1.

poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego” Ośrodka Rozwoju Edukacji¹⁶.

(akta kontroli str. 105-132, 296-302)

W przypadku uczniów posiadających opinie, zgłaszanych przez opiekunów prawnych lub nauczycieli przedmiotowych, wychowawca klasy w wyniku ustaleń poczynionych na spotkaniu zespołu wychowawczego klasy wypełniał dokument „oświadczenie/informacje o sposobie lub sposobach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej”, w którym wskazywano proponowane formy pomocy, ich zakres i okres ich udzielania. Dokument ten był przedstawiany rodzicowi/opiekunowi prawnemu do podpisu, w celu wyrażenia zgody na udział ucznia w proponowanych zajęciach. Dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego sporządzano indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne¹⁷ oraz okresowe wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania ucznia¹⁸.

Poza specjalistami, ppp zobowiązani byli udzielać w trakcie bieżącej pracy wszyscy nauczyciele oraz wychowawcy klas. Pomoc ta udzielana była na podstawie prowadzonej przez nich obserwacji i diagnozy potrzeb. Dla uczniów z orzeczeniami udzielana była na podstawie planu działania zawartego w IPET.

(akta kontroli str. 228-260)

4. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, ich rodzicom i nauczycielom

4.1. Podstawową przyczyną objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną uczniów Szkoły były opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej wskazujące zalecane formy i zakres dostosowań. Potrzeba udzielenia pomocy wynikała z dysfunkcji rozwojowych, trudności edukacyjno-wychowawczych lub niepełnosprawności.

Ppp dla uczniów SP nr 3 i ich rodziców udzielana była:

- w trakcie bieżącej pracy z uczniem przez nauczycieli i wychowawców klas;
- w formie zajęć specjalistycznych:
- rewalidacyjnych dla uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego - w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze) zrealizowano odpowiednio: 196; 225 i 180 godzin dla odpowiednio: pięciu, pięciu i sześciu uczniów;
- korekcyjno-kompensacyjnych¹⁹ - w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I półrocze) zrealizowano odpowiednio: 154, 194 i 36 godzin dla 57, 71 i 71 uczniów;
- rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne²⁰ - w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I półrocze) zrealizowano odpowiednio: 57, 39 i 12 godzin dla: 13, 20 i 18 uczniów;
- związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I półrocze) w ramach godzin specjalistów zrealizowano odpowiednio: sześć, 10 i 18²¹ oraz w prowadzonych przez nauczycieli, wychowawców klas i doradcę zawodowego odpowiednio: 242, 274 i 117 godzin;

¹⁶ Dalej: ORE.

¹⁷ Dalej: IPET.

¹⁸ Dalej: WOPFU.

¹⁹ Zajęcia organizowane dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się, liczba uczestników tych zajęć nie może przekroczyć pięć - § 8 rozporządzenia ppp.

²⁰ Zajęcia dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym, liczba uczestników tych zajęć nie może przekroczyć 10, chyba że zwiększenie liczby uczestników jest uzasadnione potrzebami uczniów - § 10 rozporządzenia ppp.

²¹ Zajęcia indywidualne z uczniem.

- w formie zajęć wyrównawczych: z edukacji wczesnoszkolnej w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I półrocze) zrealizowano odpowiednio: 20²², 35²³ i 51²⁴ godzin oraz z języka polskiego i matematyki (klasy 4-8) odpowiednio: 232²⁵, 182²⁶ i 83²⁷ godziny.

(akta kontroli str. 266-283, 379-393)

W SP nr 3 zatrudniano nauczycieli współorganizujących proces kształcenia dla uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. W latach szkolnych:

- 2020/2021 – dwóch nauczycieli w łącznym wymiarze 30 godz. tygodniowo dla dwóch uczniów;
- 2021/2022 – trzech nauczycieli w łącznym wymiarze 30 godz. tygodniowo dla dwóch uczniów;
- 2022/2023 – dwóch nauczycieli w łącznym wymiarze 20 godz. tygodniowo dla jednego ucznia.

(akta kontroli str. 284)

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie organizowano innych zajęć o charakterze terapeutycznym, które – zgodnie z § 11 rozporządzenia ppp - organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi mających problemy w funkcjonowaniu w szkole oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu szkoły. W SP nr 3 nie organizowano klas terapeutycznych z uwagi realizację ppp w innych formach. Nie prowadzono również zajęć rozwijających umiejętności uczenia się – realizowanych przez zewnętrznych specjalistów - w celu podnoszenia efektywności uczenia się. Zajęcia rozwijające uzdolnienia prowadzili nauczyciele SP nr 3 w ramach kół zainteresowań.

Dyrektor SP nr 3 wyjaśnił, że ze względu na małą liczbę godzin przeznaczonych na ppp nie wyodrębniono zajęć rozwijających umiejętność uczenia się. Funkcją taką pełniła pomoc nauczycieli specjalistów – indywidualne spotkania z uczniami w ramach godzin pracy (pomoc w odrabianiu lekcji, organizowaniu nauki własnej, pomoc w planowaniu nauki, nadrabianiu zaległości, ukierunkowanie uczniów w przygotowywanie się do zajęć itp.). W SP nr 3 w latach szkolnych: 2020/2021 i 2021/2022, odbywały się zajęcia rozwijające uzdolnienia prowadzone z inicjatywy nauczycieli: koła sportowe, koło turystyczne, zajęcia rozwijające dla chóru szkolnego „Triola”, zespołu wokalnno-muzycznego „Wiolinki”, koło języka angielskiego, koła plastyczne „Kolorowe kredki”, „Pastelki”, koło „Wilczki morskie”, koło teatralne „Każdy z nas może być aktorem”, koło matematyczne, koło ekologiczne „Z ekologią na Ty”, zajęcia dodatkowe przygotowujące uczniów do konkursów kuratorskich (praca indywidualna nauczyciela z uczniem). Ważną funkcję w rozwijaniu uzdolnień uczniów pełniły także zajęcia z godzin do dyspozycji Dyrektora zaplanowane tak, aby rozwijały aktywność i kreatywność ucznia, w tym zdolnego.

(akta kontroli str. 105-132, 285-302)

Z badanej próby (dotyczącej 45 spośród 370 opinii) wynikało, że uczniom została udzielona ppp we wskazanej przez zespół wychowawczy formie, przy czym ustalono, że niektóre zajęcia (np. rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne) odbywały się z różną częstotliwością np. co dwa, trzy tygodnie.

W sprawie wymiaru świadczonej pomocy Dyrektor wyjaśnił, że z uwagi na niewystarczającą liczbę godzin w arkuszu organizacyjnym, zajęcia w ramach

²² W I półroczu roku szkolnego 2020/2021 – dla jednej uczennicy, w II półroczu – dwóch uczniów.

²³ W I półroczu 2021/2022 – dla 12 uczniów, w II półroczu – 10 uczniów.

²⁴ W I półroczu 2022/2023 – dla ośmiu uczniów.

²⁵ W I półroczu 2020/2021 - dla 87 uczniów, w II półroczu – 97 uczniów.

²⁶ W I półroczu 2021/2022 – dla 97 uczniów, w II półroczu – 98 uczniów.

²⁷ W I półroczu 2022/2023 – dla 55 uczniów.

różnych form ppp odbywały się regularnie, ale z mniejszą niż potrzebna i oczekiwana częstotliwością. Wymiar godzin poszczególnych zajęć wynikał z:

- potrzeb zawartych w opiniach i orzeczeniach z poradni,
- możliwości organizacyjnych (duża trudność organizacyjna wynikała z faktu, że w jednej grupie zajęć specjalistycznych byli często uczniowie z różnych klas, co utrudniało ustalenie optymalnego terminu zajęć),
- możliwości kadrowych (specjalistyczne zajęcia terapeutyczne np. korekcyjno-kompensacyjne mogło prowadzić tylko sześciu nauczycieli).

Zajęcia specjalistyczne ppp prowadzili specjaliści w ramach swojego pensum. Występowała więc potrzeba udzielania pomocy w większym zakresie szczególnie z uwagi na fakt, że prowadzący zajęcia specjaliści mieli mniej czasu na realizację innych zadań określonych w przepisach oświatowych, stąd pomoc ta była niewystarczająca.

Dodatkowo Dyrektor i specjaliści wskazywali na występujące w SP nr 3 problemy dotyczące organizacji ppp: trudności w optymalnym planowaniu zajęć dla uczniów (bez okienek po lub przed zajęciami) ze względu na fakt, że w jednej grupie zajęć znajdowali się niejednokrotnie uczniowie z różnych klas; trudności w organizowaniu takich grup uczniów, które składałyby się z uczniów z podobnymi dysfunkcjami lub podobnymi potrzebami edukacyjnymi (np. dyslektycy), ze względu na ograniczenia wynikające z planu lekcji uczniów, co pozwoliłoby na efektywniejszą pracę i pomoc; obciążenie uczniów dużą liczbą zajęć wynikającą z tygodniowego rozkładu zajęć obowiązkowych, co skutkowało obniżeniem frekwencji na zajęciach ppp lub rezygnacją z zajęć; konieczność zmiany harmonogramu zajęć ppp oraz podziału grup w ciągu roku ze względu na zmiany tygodniowego rozkładu zajęć w trakcie roku szkolnego. Według wyjaśnienia Dyrektora w roku szkolnym 2022/2023 brakowało godzin na zajęcia rozwijające zainteresowania i zdolności uczniów (ok. 10 godzin). Tego typu zajęcia były realizowane z własnej inicjatywy nauczycieli, poza ich pensum.

(akta kontroli str. 97-104, 294-296, 303-351)

Z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nr 102/2017/2018 z 13 kwietnia 2018 r. wydanego przez PPP1 jednemu z uczniów, nie wynikała potrzeba zapewnienia wsparcia i pomocy ucznia poprzez współpracę z nauczycielem współorganizującym proces kształcenia podczas lekcji. Uczeń ten miał zapewnioną pomoc w postaci nauczyciela wspomagającego w roku szkolnym 2019/2020, gdy uczęszczał do klasy piątej. Nie uzyskał takiej pomocy w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023, gdy uczęszczał do klas 6-8. W podsumowaniu WOPFU – rok szkolny 2020/2021 (I semestr) wskazano, że uczeń znacznie lepiej pracował na lekcjach w klasie piątej w obecności nauczyciela wspomagającego. W podsumowaniu WOPFU – rok szkolny 2021/2022 (I semestr) wskazano, że na lekcjach uczeń potrzebuje stałego wsparcia nauczyciela w najprostszych zadaniach oraz kontroli. Z pisma SP nr 3 znak: SP3011/5/2020/2021 z 7 września 2020 r. skierowanego do organu prowadzącego wynikało, że Szkoła wnioskuje o przyznanie dla ucznia nauczyciela wspomagającego. Z odpowiedzi organu prowadzącego z dnia 15 września 2020 r. wynikało, że nie wyrażono zgody na zatrudnienie nauczyciela posiadającego kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej dla ucznia, ale wnioskowano o udzielenie wsparcia uczniowi w ramach godzin ppp przyznanych na rok szkolny 2020/2021.

Według wyjaśnienia Dyrektora, potrzeby wsparcia ucznia poprzez współpracę z nauczycielem współorganizującym kształcenie podczas lekcji nie wpisywano do rekomendacji na kolejne okresy w WOPFU z uwagi na przeoczenie. Wsparcie dla ucznia w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 nie mogło być realizowane w ramach godzin pomocy przyznanych Szkole, ponieważ wsparcie to

nie jest formą pomocy określoną w rozporządzeniu ppp. Uczniowi zaproponowano wszystkie inne formy pomocy zgodnie z orzeczeniem.

(akta kontroli str. 230-246, 360-364)

Z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego nr 69/2018/2019 z 22 lutego 2019 r. oraz nr 61/2022/2023 z 17 listopada 2022 r. wydanych przez PPP1 wynikało, że jeden z uczniów SP nr 3 powinien mieć zapewnione wsparcie i pomoc poprzez współpracę z nauczycielem współorganizującym proces kształcenia podczas lekcji. W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 uczniowi zapewniono takie wsparcie. Uczeń nie otrzymał wsparcia w postaci nauczyciela współorganizującego kształcenie w roku szkolnym 2022/2023.

Z wyjaśnienia Dyrektora wynikało, że orzeczenie zostało dostarczone do Szkoły dopiero 1 grudnia 2022 r. Zespół wychowawczy w ciągu 30 dni opracował WOPFU oraz IPET. Uczeń niezwłocznie otrzymał wsparcie w postaci wszystkich zaleconych w orzeczeniu form ppp. Dyrektor do tej pory nie wystąpił o zgodę na zatrudnienie nauczyciela współorganizującego kształcenie dla ucznia z uwagi na wcześniej wysyłane pisma, w których organ prowadzący nie wyrażał zgody na zatrudnienie nauczyciela współorganizującego proces kształcenia.

(akta kontroli str. 247-260, 360-364)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor czterokrotnie kierował do organu prowadzącego pisma związane z ppp:

- 15 września 2020 r. – w sprawie zatrudnienia nauczyciela współorganizującego kształcenie dla jednego z uczniów posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim – organ prowadzący nie wyraził zgody na zatrudnienie nauczyciela i prosił o udzielenie wsparcia uczniowi w ramach godzin pomocy przyznanych na rok szkolny 2020/2021;
- 21 grudnia 2020 r. – w sprawie zwiększenia o dwie więcej od przyznanej godzin ppp, z uwagi na liczbę godzin niewystarczającą na zaspokojenie potrzeb edukacyjnych uczniów, bowiem zajęcia odbywały się raz na dwa/trzy tygodnie lub nawet raz na miesiąc oraz wzrost liczby orzeczeń o jeden – organ prowadzący nie wyraził zgody na zwiększenie liczby godzin ppp i prosił o udzielenie wsparcia uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w ramach godzin pomocy przyznanych na rok szkolny 2020/2021;
- 20 marca 2020 r. – w sprawie pozwolenia na zaplanowanie przynajmniej 20 godzin pomocy zamiast przyznanych 12, w związku z potrzebą zapewnienia właściwej organizacji ppp i wzrostem liczby wpływających do Szkoły opinii – SP nr 3 nie otrzymała odpowiedzi na pismo skierowane do organu prowadzącego;
- 20 grudnia 2022 r. – w sprawie przyznania od 1 stycznia 2023 r. dodatkowych 12 godzin ppp, zamiast czterech przyznanych, z uwagi na brak możliwości pełnego wsparcia uczniów – organ prowadzący uznał, że utrzymanie liczby godzin na obecnym poziomie jest wystarczające w związku z nowo zatrudnionymi specjalistami od 1 września 2022 r., których zadaniem było wsparcie dla pozostałych nauczycieli oraz prowadzenie zajęć bezpośrednio z uczniami.

Dyrektor wyjaśnił, że ograniczenie wymiaru godzin przyznanych na ppp przez organ prowadzący wynikał z faktu, iż niektóre formy pomocy od 1 września 2022 r. mogli realizować nowozatrudnieni specjaliści. W przyszłym roku z uwagi na niż demograficzny – prognozowaną mniejszą liczbę opinii i orzeczeń potrzeby w zakresie ppp będą mniejsze. Zaplanowano 13 godzin ppp, co wydaje się być liczbą wystarczającą biorąc pod uwagę potrzeby uczniów, możliwości nauczycieli i specjalistów.

(akta kontroli str. 351-359)

Z różnych form ppp oferowanych przez Szkołę zrezygnowało²⁸:

- w I półroczu roku 2020/2021 – 92 rodziców uczniów,
- w II półroczu 2020/2021 – 127 rodziców uczniów,
- w I półroczu 2021/2022 – 123 rodziców uczniów,
- w II półroczu 2021/2022 – 124 rodziców uczniów,
- w I półroczu 2022/2023 – 74 rodziców uczniów.

Według wyjaśnień Dyrektora w sytuacji rezygnacji rodziców ucznia z zajęć specjalistycznych lub dydaktyczno-wyrównawczych nauczyciele udzielali pomocy podczas lekcji. Główne przyczyny rezygnacji to: zbyt duża liczba godzin w planie nauczania, zwłaszcza w klasach 4-6; inne zajęcia pozalekcyjne uczniów, kolidujące z zajęciami ppp; przyczyny organizacyjne, np. konieczność oczekiwania na zajęcia (w jednej grupie zajęć specjalistycznych są często uczniowie z różnych klas, co utrudnia opracowanie optymalnego dla wszystkich terminu i godziny zajęć bezpośrednio po zakończeniu lekcji); uczniowie korzystający z kilku form pomocy byli nadmiernie obciążeni.

(akta kontroli str. 379-393, 360-364)

4.2. Ppp skierowana do rodziców/opiekunów prawnych uczniów miała formę konsultacji i rozmów indywidualnych ze specjalistami lub konsultacji specjalistów w obecności nauczyciela lub wychowawcy. Zakres tej pomocy dotyczył najczęściej poszukiwania sposobów rozwiązania pojawiających się problemów dydaktycznych i/lub wychowawczych ucznia, ujednoczenia form oddziaływań środowiska szkolnego i domowego, porad dotyczących możliwości uzyskania dodatkowej pomocy specjalistycznej poza Szkołą, pomocy rodzicom w korygowaniu metod wychowawczych stosowanych w środowisku domowym, wymiany doświadczeń oraz spostrzeżeń rodziców i nauczycieli służących ocenie efektów podjętych działań wobec ucznia oraz ewentualnej ich modyfikacji.

W SP nr 3 liczba indywidualnych konsultacji udzielonych rodzicom przez specjalistów wyniosła:

- 178 konsultacji – w roku szkolnym 2020/2021,
- 195 konsultacji – w roku szkolnym 2021/2022,
- 251 konsultacji – w roku szkolnym 2022/2023 (do końca marca 2023 r.).

Według wyjaśnienia Dyrektora dodatkowymi formami pomocy rodzicom były szkolenia i warsztaty dla rodziców organizowane we współpracy z pedagogami i psychologami z PPP1. W latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 były to spotkania dotyczące następującej tematyki: – „Jak uczyć się skutecznie?”, 2021/2022 – „Granice w wychowaniu”, „Jak rozmawiać z nastolatkiem”, 2022/2023 – „Zdrowie psychiczne młodzieży”. Rodzice mieli również możliwość spotkań popołudniowych podczas zebrań z rodzicami oraz tzw. dni otwartych Szkoły.

(akta kontroli str. 118, 301)

4.3. Ppp skierowana do nauczycieli i wychowawców miała formę bieżących konsultacji i rozmów indywidualnych ze specjalistami. Zakres tej pomocy dotyczył porad związanych z rozwiązywaniem problemów wychowawczych i/lub dydaktycznych, sposobami pracy z uczniem z trudnościami dydaktycznymi, specyficznymi trudnościami w uczeniu się i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, sposobami indywidualizacji pracy z uczniem z opinią, sposobami dostosowywania wymagań edukacyjnych i oceniania dla ucznia z orzeczeniem, wsparcia w efektywnej współpracy z rodzicami, pomocy w rozwiązywaniu konfliktów w klasie,

²⁸ Z wyłączeniem rodziców uczniów przybywających zza granicy.

pomocy w planowaniu form oddziaływań wobec uczniów z trudnościami wychowawczymi.

Liczba konsultacji indywidualnych udzielonych nauczycielom w SP nr 3 przez specjalistów wyniosła:

- 203 konsultacje – w roku szkolnym 2020/2021,
- 205 konsultacji – w roku szkolnym 2021/2022,
- 255 konsultacji - w roku szkolnym 2022/2023 (do końca marca 2023 r.).

Według wyjaśnienia Dyrektora, dodatkowo na dysku Office 365 w folderze „Samokształcenie” umieszczane są systematycznie materiały związane z ppp do wykorzystania we własnym zakresie i zgodnie z indywidualnymi potrzebami przez nauczycieli i wychowawców. W roku szkolnym 2020/2021 wyniki ankiety dla nauczycieli „Powrót do szkoły po okresie pandemii i nauczania zdalnego” wskazały potrzebę wzmocnienia w obszarze dbałości o swoje zdrowie psychiczne, w związku z tym zorganizowano szkolenie „Jak dbać o zdrowie psychiczne w czasach koronawirusa?” Formą pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla nauczycieli są szkolenia Rady Pedagogicznej w tym obszarze. W latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 były to szkolenia: „Metody zarządzania uwagą na lekcji”, „Motywowanie uczniów w zdalnym nauczaniu”, „Aby uczniom chciało się chcieć”, „Jestem, ale nie chcę być – depresja i samobójstwa wśród dzieci i młodzieży”, „Uczę się ja, uczy się mój mózg” - aspekty neurodydaktyczne w procesie nauki”, „Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.

(akta kontroli str. 118, 301-302)

Nauczycielom, wychowawcom i specjalistom szkolnym udostępniono materiały i szkolenia przygotowane przez MEiN, znajdujące się m.in. na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej oraz na platformie ORE. Materiały te wykorzystywano do samodoskonalenia jako materiały dydaktyczne do prowadzenia lekcji, w tym nauki zdalnej oraz przy organizacji konkursów. Specjaliści i nauczyciele mieli również dostęp do Platformy Specjalistyczno-Doradczej do modelowej strategii postępowania dla szkół. Kilku nauczycieli w roku szkolnym 2022/2023 wykorzystało umieszczone na platformie materiały do przeprowadzenia zajęć z wychowawcą, np. wychowawca 7a – wykorzystanie scenariusza zajęć „Asertywność”, wychowawca klasy 8d – wykorzystanie scenariusza zajęć „Sztuka podejmowania decyzji”, wychowawca klasy 4b – wykorzystanie materiału „10 przykazań – jak stworzyć warunki sprzyjające nauce i skupieniu?” do zajęć „Jak się uczyć”. Specjaliści sporadycznie korzystali z platformy.

(akta kontroli str. 102, 365-378)

4.4. Pomimo niezawierania żadnych formalnych umów, Szkoła współdziałała w zakresie udzielania ppp z PPP1, Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem Rejonowym – III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej oraz z Centrum Psychologii i Psychoterapii EURO-MEDICA w Zamościu. Dyrektor nie uzgadniał z poszczególnymi podmiotami warunków współpracy ze względu na brak takich praktyk i takiej potrzeby. Dotąd współpraca z instytucjami była doraźna, zazwyczaj nie obejmowała długofalowej pomocy i nie było potrzeby uzgadniania warunków współpracy.

(akta kontroli str. 101-102, 289-290)

5. Badanie efektywności udzielonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W SP nr 3 dwa razy w roku szkolnym (po I i II półroczu) odbywały się posiedzenia zespołów wychowawczych, których celem była ocena efektywności udzielonej

pomocy. Każdy z nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia sporządzał pisemną ocenę prowadzonych zajęć z uwzględnieniem frekwencji ucznia oraz opracowywał wnioski i rekomendacje do pracy z uczniem na kolejny okres. Opinie były zbierane i ujmowane w systemie Office 365 w formie rejestru. Ocenie efektywności podlegała ppp świadczona na podstawie opinii, orzeczeń oraz wniosków rodziców/opiekunów prawnych i nauczycieli. Oceny efektywności pomocy uczniom posiadającym orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dokonywano po każdym semestrze roku szkolnego w formie WOPFU. Analizie podlegało funkcjonowanie ucznia, któremu udzielano pomocy (pozytywne lub negatywne zmiany), skuteczność podjętych działań, nowe okoliczności wpływające na funkcjonowanie ucznia. Wobec poszczególnych uczniów dokonywano niezbędnych modyfikacji WOPFU, opracowywano wnioski do dalszej współpracy i podejmowano decyzję o ewentualnej modyfikacji IPET. W latach objętych kontrolą Dyrektor nie występował do poradni o pogłębioną diagnozę ucznia, jednak w dwóch przypadkach zwrócono się do rodziców o ponowienie badań dziecka w poradni w celu znalezienia przyczyn utrzymujących się, poważnych niepowodzeń edukacyjnych i wskazanie dalszych kierunków pracy.

(akta kontroli str. 300, 303-351)

W SP nr 3 po każdym semestrze roku szkolnego pedagogzy szkolni sporządzali sprawozdania z udzielonej pomocy w danym okresie. Sprawozdania te zawierały informacje o liczbie uczniów poszczególnych klas objętych pomocą, liczbie rezygnacji z ppp, formach pomocy udzielanych w Szkole, rekomendacje oraz zadania do wykonania w kolejnym półroczu roku szkolnego. Sprawozdania te były prezentowane i omawiane na spotkaniach Rady Pedagogicznej. Udzielanie ppp podlegało nadzorowi pedagogicznemu, w ramach którego dokonywano ewaluacji wewnętrznej, uwzględniano wnioski i rekomendacje wnoszone przez specjalistów, prowadzono kontrolę wewnętrzną, monitorowano i wspomagano działalność Szkoły, np. w roku szkolnym 2020/2021 w obszarze kontrola – zgodność z przepisami prawa organizowanie zajęć ppp w grupie do pięciu uczniów, w obszarze monitorowanie – monitorowanie działań nauczycieli prowadzących zajęcia w ramach ppp pod kątem działań podejmowanych w stosunku do uczniów z niską frekwencją, w roku szkolnym 2021/2022 w obszarze kontrola – organizacja pracy pedagoga – planowanie działań i współpraca z nauczycielami w zakresie potrzeb edukacyjnych i rozwojowych wszystkich uczniów, a także w zakresie zapewnienia wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią covid.

W sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego za lata szkolne: 2020/2021 i 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze) wskazywano na brak na lekcjach znaczącego zróżnicowania zadań dla uczniów ze specyficznymi problemami, brak indywidualizacji pracy, brak komentarzy przy ocenach, np. ze sprawdzianów wskazujących na dostosowanie sprawdzianu do wymagań w opinii lub orzeczeniu; potrzebę doprecyzowania i modyfikacji zadań programu wychowawczo-profilaktycznego Szkoły w związku ze wspieraniem indywidualnego rozwoju ucznia podczas nauki zdalnej i hybrydowej w czasie pandemii covid, w tym również w zakresie wzmocnienia i usystematyzowania działań wychowawczych wspierających kondycję psychiczną uczniów; potrzebę przeprowadzenia diagnozy dobrostanu psychicznego dzieci w czasie pandemii, brak dostosowania sprawdzianów do indywidualnych możliwości i potrzeb ucznia zdiagnozowanych w opiniach poradni, brak zróżnicowania sprawdzianów dla uczniów zdolnych.

(akta kontroli str. 379-438)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na pomoc psychologiczno-pedagogiczną

6.1. W okresie objętym kontrolą Szkoła poniosła wydatki związane z udzielaniem ppp w łącznej wysokości 721,6 tys. zł, w tym:

- łączne wydatki osobowe na wynagrodzenia specjalistów, nauczycieli współorganizujących kształcenie, prowadzących zajęcia rewalidacyjne w kwocie 655,3 tys. zł, w tym 126,6 tys. zł w 2020 r., 204,5 tys. zł w 2021 r., 236,9 tys. zł w 2022 r. oraz 87,3 tys. zł w 2023 r. (I kwartał), z czego wynagrodzenia specjalistów wyniosły: 90,3 tys. zł w 2020 r., 92,7 tys. zł w 2021 r., 114,1 tys. zł w 2022 r. oraz 53,8 tys. zł w 2023 r. (I kwartał);
- łączne roczne wydatki na szkolenia dla nauczycieli, wychowawców i specjalistów związane z udzielaniem ppp w kwocie 19,9 tys. zł, w tym 2,5 tys. zł w 2020 r., 10,8 tys. zł w 2021 r., 4,6 tys. zł w 2022 r. oraz 2 tys. zł w 2023 r. (I kwartał);
- wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających ppp w kwocie 46,4 tys. zł, z czego 43,8 tys. zł zostało poniesione w 2022 r. na zakup aktywnej tablicy. W 2021 r. wydatkowano 2 tys. zł, a w 2023 r. (I kwartał) 0,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 439-449)

W kontrolowanym okresie Szkoła występowała do organu prowadzącego o przekazanie dodatkowych środków na:

- zajęcia wspomagające dla uczniów po pandemii Covid-19²⁹, łącznie 265 godzin, zrealizowano w roku szkolnym 2021/2022 (do 31 grudnia 2021 r.). Z 20 tys. zł środków na ten cel wykorzystano 15,7 tys. zł na realizację zajęć z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego;
- realizację programów z zakresu ppp³⁰ zorganizowanych w wymiarze 419 godzin³¹ w latach szkolnych: 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 w ramach zadań ujętych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na: 2020 r., 2021 r. i na 2022 r. w łącznej wysokości 32 tys. zł³²;
- zajęcia specjalistyczne z zakresu ppp w wysokości 32,3 tys. (pula środków MEiN na dodatkowe zajęcia specjalistyczne w 2022 r.)³³. W SP nr 3 wykorzystano kwotę 20,5 tys. zł na organizację 261 godzin zajęć: korekcyjno-kompensacyjnych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, logopedycznych, terapii ręki i treningu koncentracji uwagi;
- nauczyciele zatrudnieni w Szkole korzystali z „Rządowego wsparcia dla nauczycieli”³⁴ w wysokości 500 zł, którego beneficjentami było 66 z 72 nauczycieli.

²⁹ Środki na tzw. zajęcia wspomagające dla uczniów klas 4-8 w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 maja 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 983).

³⁰ Programy „Przyjaciele Zippiego”, „Spójrz inaczej”, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, „Radzenie sobie ze stresem”, „Rozwój tożsamości i osobowości”, „Uzależnienia”, „Jestem ale nie chcę być – Depresja i samobójstwa u dzieci i młodzieży”, „Autodestrukcja”, „Tolerancja”, „Przemoc i agresja słowna”, „Kolorowe emocje”, „Tworzę i wyrażam siebie”, „Gry i zabawy przeciw agresji”, „Nie daj się oszukać – dopalacze...”, „Dziękuję Nie”.

³¹ W 2020 r. – 160 godzin, w 2021 r. – 125 godzin i w 2022 r. – 134 godziny.

³² W 2020 r. – 8,8 tys. zł, w 2021 r. – 9,8 tys. zł i w 2022 r. – 13,4 tys. zł.

³³ Środki na dodatkowe zajęcia specjalistyczne z zakresu ppp zostały zaplanowane w łącznej wysokości 180 mln zł. Wyplata była planowana w okresie od 1 marca do 20 grudnia 2022 r.

³⁴ W ramach programu nauczyciele mogli otrzymać do 500 zł rządowego dofinansowania do zakupu sprzętu komputerowego lub oprogramowania, który był potrzebny do prowadzenia nauki zdalnej. Wnioski wraz z fakturami lub paragonami nauczyciele składali w Szkole lub w placówce, w której byli zatrudnieni (w przypadku zatrudnienia w kilku placówkach, wniosek można było składać tylko w jednej).

Łącznie SP nr 3 otrzymała na ten cel 32,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 450-511)

6.2. Wejście główne do budynku głównego w skrzydle B umożliwiała wjazd do Szkoły osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich. Wejście to umożliwiała dostęp do pomieszczeń zlokalizowanych na parterze budynku w skrzydle A, w którym znajdowała się jedna sala lekcyjna zaopatrzona w drzwi o szerokości 110 cm. Na potrzeby ppp w Szkole wykorzystywane były cztery pomieszczenia o łącznej pow. ok. 58 mkw. Pomieszczenia te zlokalizowane były na podwyższonym parterze, pierwszym i drugim piętrze budynku głównego w skrzydle A i B. Wewnątrz budynku nie było wind osobowych, podjazdów, ani innych usprawnień dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, stąd dostęp do pomieszczeń wykorzystywanych na potrzeby ppp dla tych osób był utrudniony. Gabinety specjalistów szkolnych były estetyczne i wyposażone w niezbędne narzędzia i materiały. Orzeczenia i opinie uczniów przechowywane były w szafach w pomieszczeniach zamykanych na klucz.

(akta kontroli str. 513, 521-560)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Budynek Szkoły, wobec istniejących barier architektonicznych (schodów) nie zapewniał dostępności do udzielanych świadczeń ppp osobom z niepełnosprawnością ruchową.

Było to niezgodne z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami³⁵ nakładającym na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Art. 6 tej ustawy precyzuje zakres minimalnych wymagań służących zapewnieniu takiej dostępności poprzez instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń.

Dyrektor wyjaśniła, że w ciągu ostatnich trzech lat w Szkole nie było ani uczniów, ani rodziców poruszających się na wózkach inwalidzkich. Mimo tego stopniowo likwidowane były bariery architektoniczne. Przykładami tego są drzwi wejściowe do Szkoły oraz drzwi do jednej z sal, co daje możliwość swobodnego poruszania się na jednym poziomie, czyli na parterze. W miarę posiadanych środków finansowych w bieżącym roku szkolnym planują dostosować toaletę na parterze dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Staralam się o dofinansowanie na dostosowanie architektoniczne z programu grantowego, ale Szkoła nie otrzymała wsparcia.

(akta kontroli str. 513, 521-560)

2. Szkoła nie wystąpiła do organu prowadzącego o zgodę na zatrudnienie nauczyciela współorganizującego proces kształcenia w roku szkolnym 2022/2023 w celu zapewnienia jednemu z uczniów pomocy wynikającej z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Orzeczenie 61/2022/2023 z 17 listopada 2022 r. wydane przez PPP1 wpłynęło do Szkoły 1 grudnia 2022 r.

Dyrektora Szkoły do zainicjowania udzielenia pomocy uczniowi obligował § 5 pkt 3 rozporządzenia ppp.

Z wyjaśnienia Dyrektora wynikało, że orzeczenie 69/2018/2019 z 22 lutego 2019 r. było wydane na czas nauki w klasach 1-3. Kiedy uczeń rozpoczął klasę

³⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2240.

czwartą, nie posiadał aktualnego orzeczenia. Kolejne orzeczenie nr 61/2022/2023 z 17 listopada 2022 r. zostało dostarczone do Szkoły dopiero 1 grudnia 2022 r. Zespół wychowawczy w ciągu 30 dni opracował WOPFU oraz IPET. Uczeń niezwłocznie otrzymał wsparcie w postaci wszystkich zaleconych w orzeczeniu form ppp. Dyrektor do tej pory nie wystąpił do organu prowadzącego o zgodę na zatrudnienie nauczyciela współorganizującego kształcenie dla ucznia z uwagi na stanowiska organu prowadzącego zgodne z § 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³⁶ do wcześniej wysyłanych pism, w których organ prowadzący nie wyrażał zgody na zatrudnienie nauczyciela współorganizującego proces kształcenia. Pomimo opisanej sytuacji Dyrektor zamierza wystąpić do organu prowadzącego o zgodę na zatrudnienie nauczyciela.

(akta kontroli str. 247-260, 362)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski	1. Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością ruchową.2. Wystąpienie do organu prowadzącego o zatrudnienie nauczyciela współorganizującego kształcenie dla ucznia, posiadającego orzeczenie wskazujące na potrzebę tego rodzaju wsparcia.
Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 25 maja 2023 r.

Kontroler:
Magdalena Pocięcha
Inspektor kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch

.....
podpis

.....
podpis